

A N O S A T E R R A

IDEARIUM DAS IRMANDADES DA FALA

REDAICION E ADEMINISTRACION

Rúa Real, 36 - 1.º

A CRUÑA

PRECIOS DE SUSCRICION

Na Cruña, mes 40 céntimos. Fora, un ano
6 pesetas. América, un ano 8 pesetas.

PAGOS ADIANTADOS

ANO XI

1.º de Maio de 1927

Núm. 236

AO DECORREL-OS DIAS

Na procura de temas que comentar n-esta páxina, brindanos un a actualidade galega que xa de pasada e sintéticamente tocamos no derradeiro número, aínda que o noso pensamento encol d'el ficou xa craramente exposto, convén amprialo. A eso imos.

Vaise facer en Vigo un homenaxe a Cabanillas pol-o seu ingreso na Academia Hespañola representando o idioma Galego. Vai tomar parte no aito como cousa que os organizadores consideran extraordinaria e de releve, un vello cacique, Rodríguez Víguri. Non podemos deixar pasar a cousa, e máis agora que está en xestación, sen a nosa máis calurosa protesta. Rodríguez Víguri está incapacitado, por moito valor que se lle queira reconoscer, para tomar parte n-un acto como o proieitado de caráiter eminentemente galeguista e en honor d'un home que como Cabanillas ostenta con dereito o dictado de poeta da raza. De poeta da raza que sufriu de éste os aldraxes e os perxuicios do sistema e da autuación que Rodríguez Víguri representaba e defendía antes de pasar a excedencia obrigada en que agora vive. Non pode, non debe il íntervir n-un homenaxe a un poeta que como Cabanillas tén dado as esgrevias páxinas de «A Terra asoballada» onde os caciques, Rodríguez Víguri o foi e poida que o siga sendo, son condenados en xusticia pol-a maravillosa produción do maxístral vate.

É un contrasentido que convén reparar a tempo e con urxencia. O homenaxe perdería en sínceiridade e emoción que por riba de todo debera presidilo. É unha cousa tan crara e contundente que abonda pensar un momento o que representa Cabanillas e nō significado que tivo e tén Rodríguez Víguri para se decatara axiña da enormidade de tal pensamento. Por eso consideramos non é preciso insistir máis. Fumos nós os primeiros en dar a voz de alerta e atopamos que se reconosce a verdade do que deixamos exposto. Por ser así confiamos en que os organizadores do homenaxe desistirán da idea en ben do mesmo homenaxe e xusticia ao homenaxeador xa que levándose a cabo como se proieta, en troques de homenaxe vai resultar un aito estúpido de zaramalja que non representa nin moito menos o agrado con que o pobo galego ollou o ingreso de Cabanillas na Academia que é pol-o que se lle pensa facer o homenaxe.

Craro está que nós pensamos que non é tampouco esa a maneira de homenaxear a unha figura como Cabanillas. Mais estamos d'acordo co'a idea de Paz Andrade exposta en «El Sol» de Madrid e recollida por Núñez Búa no «Pueblo Gallego, de por suscripción galega dar cumprimento ao Sono Dourado que o poeta nos expón no seu libro «Vento Mareiro».

Ogallá poidera ser así máis os feitos, e nós non somos pesimistas, dan pouca idea do que a cousa poidese levar á práctica pois aínda nada en serio se fixo en Galicia para mercar a casa de Rosalía, nen para a fundación Murguía-Rosalía que durme o sono eterno na Alcaldía cruñesa nen para erguer moimeitos a figuras galegas como se teñen proietado nen aínda para mercar e leer con efusión as obras do poeta.

Nós Estamos dispostos a facer o que se poida n-ese senso pero francamente non temos confianza no concurso dos demais cando como agora trátase de cartos. Unicamente que as Diputaciós, concellos e entidás queiran facer sua a idea. Pero pol-o menos se aquilo non se pode facer, fagamos porgue os homenaxes que rindamos ao noso poeta, ao poeta da hora actual galega, teñan toda a sinceiridade e emoción que a sua personalidade meresce e non con misturas noxentas que deslucen a finalidade do bon propósito e desdoran a siñificación do gran Cabanillas o indiscutido poeta da nosa raza.

Tal é o noso pensamento.

* * *

No castelo do cume
do vello castro altivo
que veu en horas doces
o meu amor frorido,
hai unha longa pedra
con misteriosos riscos,
onde é sona que en tempos
druídas adiviños,
cando a lúa na chea
se espellaba no río,
ofrecían ôs díoses
sangrentos sacrificios.

Unha noite que a lúa
bicaba o castro altivo,
ô pé da ara druídica
receille meu cariño.
Ería como unha díosa
dos tempos esquecidos,
recolleu, sin míralo,
mee corozón ferido
je deixouno na pedra
sangrando fío á fío!

R. CABANILLAS

C O U S A S

Pois non é nada o do ollo! Resulta agora que D. Cristóbal Colón nin era italiano nin era galego. Pol-o visto naceu en Cataluña.

Paréceme que con Colón está sucedendo o mesmo que con algúns santos cuxa cabeza gárdase e amóstrase como reliquia en varias partes do mundo. Como si un santo fose un dragón con sete cabezas e como si D. Cristóbal puidese nacer ao mesmo tempo en diversos sitios. Aquí perto da Cruña hai un lugar que se chama San Cristóbal, cuxo patrón celébrase c'unha remaxe de moito renome. ¿Non pode ter analogía esta aldeña cruñesa co nacemento do cacareado navegante? ¡Quén sabe! Se cadra e un argumento mais que engadir a os infinitos da teoría «Colón Galego». A ver si vai resultar andando o tempo que o meu argumento vai ser o mais contendente e queda probado que Colón naceu no monte de Elviña.

¡Que éxito, señores! Atrévome a asegurar que me facían unha estaiua en cada pobo de Galicia.

Todos sabemos que desde a actual situación política non se moven o censo electoral nin se fai campaña política mais que a que se pode. Sabemos tamén que aquí na Galicia as vellas forzas políticas caciquís, os feudos, están desmoronándose pouco a pouco na súa maior parte pol-a excedencia en que vivén os seus donos pertencentes ao chamado *viejo régimen*.

O que non sabemos e o tempo que esto durará pero si que tarde ou cedo, ben por outros ben pol-os mesmos que hoxe mandan d'elo xa ven falando o mesmo goberno, terase de consultar de algunha maneira a opinión pública para constituír os organismos que a constitución determina e volver á normalidade anque sea cos mesmos poderes actuáis.

A min paréceme que mentras dura este período de quedanza, de espera pol-o que ha

de vir, podíase pensar en Galicia en organizar o agrarismo. Sin a oposición dos vellos políticos, constituindo sociedades agrarias de cooperación, de defensa do problema agrario escrusivamente, podíase ir orgaizando en Galicia unha forza grande que ao estar unida e en marcha podería dar grandes resultados no día de mañán cando os poderes consulten o pobo español.

Non quero falar das vilas porque ahí xa e mais difícil chegar algo práctico, pero teño a evidencia que hoxe mais que nunca, e non creio que o impediran os poderes actuáis querendo poidese orgaizar a enorme forza agraria galega.

Non tería nada de política esta organización senón como xa dixen de constituirse en masa organizada e capacitada para no futuro, libre xa do peso, do vello caciquismo, libremente pol-a súa conta, manifestarse con arrego ás comenencias e intreses dos propios agrarios. Mancomunarse unhas sociedades con outras hasta formar da masa agraria galega unha puxante coleditividade.

Quizáis non vaia moi craramente exposto o meu pensamento, pero eu coído que os direitores do agrarismo antes do troque político poden entedel'o e deberan pensar seriamente en que agora como nunca poderíase chegar ao que se pretendía nos tempos da vella política que era a que impedía que o pensamento dos agrarios cristalizara en realidades.

Pénsese no asunto que paréceme que agora é cando pódese arribar a facel'o. Casi teño a seguridade de que non habería oposición por parte dos elementos oficiáis. E o fin á longa podería ser xurdío e formidable.

VICTOR CASAS

VICENTE RISCO
ABOGADO

Santo Domingo, 47-2.º — Ourense

Como se encaran os diversos casos por eiquí abaixo

UN home mata outro, n-un momento de raiba. É preso, castigado, e hastra enforcado. Outro home – o verdugo – mata todos os *que lle manden*, en sangue fría. É pagado, e considerado como bon. ¡É UN ASESINO LEGALIZADO!

Unha telefonista, presta servicios durante unha guerra: si é a favor dos seus é condecorada, aínda que os seus servizos, fosen pra sorprenden o enemigo, e matasen a metade. Pol-os mesmos servizos si os fai pra os enemigos, é fusilada por traidora â patria. ¡NON DEIXA DE SER UNHA ASESINA AUTORIZADA!

Os Sovietes mandaron un d'eles pra buscar o PRINCIPE DOLGORUCOFF pra saber onde tén o tesouro escondido, ven eiquí a Paris, coñce ô príncipe. Fínxese amigo, preparalle a entrada na Rusia, desenterran o tesouro, e duas horas mais tarde, e fusilado o príncipe.

Si tivese feito o contrario. Si ô chegar eiquí, e ver o bon corazón do príncipe, que lle ofreceu a metade da fortuna, confesase a verdade, decindo: Eu fun mandado pra levalo, mais dame lástima vendelo así cobardemente. Con certeza os soviets fusilaríano por traidor. O goberno é posibre que pense en condecorar ese ASESINO DISFRAZADO, pol-os bons servicios prestados ô país, pois compriu o que prometeu, e desempeñou ben, o cargo que lle foi confiado.

Un comerciate, si ô entrar un parroquiano, lle mete a man no bolso, pra sacarlle 20 reás, é ladrón, e tén que restituir o que roubou.

Si lle vende calquera cousa que lle costou 29 reás por 100, rouba moito mais, e queda coa conciencia tranquila, porque a lei *que os homes fixeron* autorízao pra iso. ¡É UN ROUBO LEGALIZADO!

Unha Señora, ten unha criada que axustou pra barrer – supoñamos – mándalle facer muito mais, e págalle o mesmo.

A criada siso: 10 reás. É unha ladrona despédea con esa fama, e a señora queda coa conciencia tranquila.

Dous homes brigan. Un d'eles quèbralle a cara ô outro, déixao casi â morte, faille saltar os dentes, ou esmágalle o nariz. É un bárbaro. Vai preso.

A guardia civil tén que ter cuidado pra que o non linchen, pois os azos están exaltados. Dous homes tein un match de box. Acontece a mesma cousa, só que o que quèbrou a cara e esmagou o nariz é levado en brazos, vitoreado, admirado como un héroe, e a multitude en lugar de o querer linchar quere abrazalo de satisfacción ¡ESTE É UN BÁRBARO LEGALIZADO!

Unha señora cásase, xa no Civil, xa no Católico, divórciase e torna a casar con outro, mais so no Civil é considerada. Señora formal e decente Si a mesma ô divorciarse xúntase cón outro home, é unha sinvergoña. A primeira é o que se chama AXUNTAMENUO LEGALIZADO!

Unha coitada vende o seu corpo, pra vivir. Nós todos ignoramos as necesidades e os contratempos que teve pra obrigala, a facer iso. É unha sinvergoña, unha descarada, hastra dá noxo. Unha que se casa sen amor, só pol-o interés, ollando o seu benestar. Non deixa de ser outra que vende o seu corpo, en troca das suas comodidades que lle proporciona o coitado que con ela cargou. ¡É UNH SINVERGOÑA LEGALIZADA!

¿Qué pensará o MANUELIÑO aló enriba de todo o que por eiquí acontece?

CORONA GONZALEZ

Paris 1927.

LEMBRANZA DOS LOITADORES

O NOSO SOÑO DOURADO

O noso soño dourado ten de facerse realidade no porvir. E o soño dos espíritos cobizosos d'un novo fulgor. O fulgor das escolas e dos mestres galegos. N'elas temos póstol-os ollos da yalma, xa que d'elas sairán os fortes e xeitosos homes da mañán. Ouxeito e xuxeto, nas escolas galegas témol-os que ollar pra o erguimento da raza. E mais que nas vilas, nas campías, nas montañas, nos recunchos aleixados das cidades, atoparemos espíritos arelosos dos inxeños, das educaciós percisas pra loitar despois pol-a milloranza da vida gelega. Se nosos meniños teñen, por forza, que sair dos seus amados eidos, seiban siquera falar no ex-tranxeiro da patria que deixan.

Que leven lonxe os coñecimentos do que tén e do que val Galicia. Que non poidan esquecer o nome d'ela, endexamáis; e que pol-as ideas adequiridas nos seus currunchos, loiten sen renegar, aló nas Américas; e que nas suas terras vexan de cote unha lexión de boos galegos.

Sen dúbida algunha, levamos nós, ós moitos que foron nados en Galicia unha meiga aloumiñanza pra erguer, talmente bela, esta nosa terra adourada.

Eu soño de cote c'o-a xuntanza das boas vontades galegas, pol-o sagro fogo do amor a nosa Nai Galicia.

Non creio que haxa hoxe galego algún que non queira de corazón a sua terra, inda que vexamos a cotío algús exempros de esquecedores finxidos e calamitosos.

Istes, malpocadiños, gardan nas suas concencias un xuez. E él ténlles que fallar e tamen xusgar quedamente, coma quen soe parolar cousas segredas.

Dos malos faránse os bos, xa que pol-os homes bos outéñense, en troques, dos seus xeitos, os espíritos de cantos escarriáanse n'un santiámén, sen adiviñar o mal que lles morde nas concencias.

¡E canto hai que facer pol-a terra! ¡E canto tempo, sen sere aproveitado, foise pra non vóltar!

Agora soño, e-o rexurdimento xigantesco da raza dos fortes e bos.

Mais, temos que ollar de cote pra os eidos dos labregos. E dirixilos, e defendelos, e axudalos, xa que son a enxebreza da raza.

E logo, de camiño, vexamos as escolas aldeans, feitas hoxe sen meramentos pedagóxicos.

Eiquí quero, cal galego, loubar os esforzos dos nosos irmans, os que dende as Américas fan canto poden por lle donar boas escolas a ista sua fermosa Galicia.

Eles coído que tamén farán o demáis.

E o demáis é conquistar, a forza de traballar a rentes dos galegos prestixiosos, novas ourentaciós, moranzas novas.

Hoxe as nosas escolas soilo sónvos uns corcellos branqueados.

O pior é qu'os nenos que van a elas non falan de Galicia nin escoitan dos beizos mestres leciós xeográficas, nin históricas das suas terras.

Convén levar a elas ouxelividades que esparten os sentidos dos nenos, e facer de xeito tal que atopen nas escolas aloumiñantes probas de seren, élas, os abngamentos espiituaes das suas chouzas natias.

Fáhanse follas querendosas cheias d'amor a canto val na terra nosa: levémolles anacos da alma galega; falémolles ós nenos de canto compón a raza, o espírito, o pensamento e o sentimento do pobo labrego.

Iste, pois, e o noso soño dourado. ¡E Diol-o deixe ollar!

XUAN FERNANDEZ MERINO

O M E U F A D O

A estrada diante de mín
é longa com'un castigo;
algo que nunca tén fin.

Nin fito ou pedra miliar
hai, pra saber o qu'andiven
ou me resta por andar.

Nin un alpendre nin nada
onde poder acougar-me
cando ven a coriscada.

Nin albre, silveira ou seto
que me dea algunha sombra,
cando é qu'o sol tén espeto.

Pra'augmentar a miña mágoa,
vex'os campos sin verdura
y-as fontes sin pinga d'agoa

Todo é triste ô meu redor.
Ollo pra diante e non vexo
senón xenreira e delor.

Ollo pr'atrás, e m'espanto
de ver como deixo todo
cal se fora un camposanto.

Se ôs lados as vista tendo,
asómbrome d'enxergar
todo secando e morrendo.

As montañas, sin piñeiros;
os ríos, secos de todo,
e as searas sin regueiros.

E así n-istás soedades,
fánseme os menutos séculos;
os días eternidades.

¿Qué mouro fado é o meu,
que xa non vexo alegría
nin na terra nin no ceu?

AVELINO RODRIGUEZ ELIAS

Unha conferencia de Lugrís Freire

O 22 do pasado abril o noso querido irmán e mestre D. Manuel Lugrís Freire ante un púbrico moi numeroso deu lectura a unhas cuartillas en galego facendo un lixeiro estudo do estado actual da nosa literatura. Brevemente repásou o progreso verificado n-estes tempos deténdose a falar de Rosalía, Curros, Pondal, Alberto Camino, Eladio Rodríguez, Cabanillas, López Abente e outros poetas galegos que constantemente tiveron aceso o lume sagro da nosa lírica. Invocou os tempos pasados do nosa grandeza cantando â fala, â persoalidade e â terra de Galicia, nosa patria, fixo resaltar o progreso e desenrolo enormes do noso idioma e literatura atualmente decindo que él anque vello de corpo sinte mais que nunca vibrar o seu espírito mozo e rexo e por eso quere contribuir a este froreecer vizoso con un libro de versos laudos, xuvenís, que agora lanza â publicidade.

A seguido deu lectura â varias composicións do dito libro, titulado «Ardencias» que xa está â venda e do que nos ocupamos n-outro lugar d'iste número.

A concurrencia acolleu con fondo agarimo e agrado a disertación e as poesías de don Manuel quen foi longamente apraudido e entusiásticamente felicitado. A esas felicitacións engadimos a nosa cordialísima.

Dr. MOSTEIRO

MÉDICO ODONTÓLOGO

Medicina e Ciruxía da boca

Electricidade :-: Rayos X

A CLINICA DENTAL MAIS COMPRETA
DE GALICIA

SÁNCHEZ BREGUA, 5 - 1.º

A C R U Ñ A

U N C O N T O

Do que ll'aconteceu ô tío Chinto en Tremesiño

O tío Chinto era un d'eses petrucios do agro galego que nunca d'el saíra e que polo tanto iñoraba moitos dos adiantos da vila. Si lle falaban d'un tren qu'andaba sin cabalos nin quen fírase por el, rías'a gargalladas e decía qu'aquelo debía ser arte d'encantamento e que com'el non daba creto a istas cousas tampouco podía creer aquilo. Vira en cert'ocasión un *automóvil* mais com'estivera parado e non-o vira andare tampouco creía n-aquelas farfalladas que lle dixeran. Pois ben: sin mais coñecimentos qu'estos sucedeu qu'unha vez tivo necesidade d'ir a unha vila cercana co gallo de mercar unhas argalladas que lle facían falla. Como endexamais estivera na vila aquel viaxe era pra el cousa do outro mundo e d'aquí que levara tod'a somana pensando n-el e porparándose com'aquel que vai facer un viaxe de moitos anos. Así foron pasand'os días hasira chegar á noite do víspera. Eran as nove e como non lle pasaba da imaxinación a sua saída, despois de lle facer cen preguntas a Rosa qu'así se chamaba a sua muller, díxolle moi cheo de razón.

- Mira, Rosiña, como queira que mañán, si Deus quer, penso sair ô raial'o día é millor que me vaias facend'as sopiñas pra non ter que f'erguer tan cedo.

- E mais poida ser que teñas razón - reprimoull'ela -. ¿l'ás querer moitas?

- Muller, como ti vexas mais ou menos, pro moitas non.

- ¿Fareiche trinta sopiñas?

- Son moitas.

- Fareiche logo vinte sopentiñas ben delgadifias.

- Muller, non. Faime dazanove ben gordifias e teño d'abondo.

Rosa escomezou a facerll'as sopas eníramentras qu'il iba a poñers'o traxe novo pois metéraselle nos miolos o vestirse xa pra ter mañan mais vagar. Cando romatou iste trafego xa a sua muller lle tiña as sopas feitas y-acuguladas n-unha cunca de madeira e coa sua cullerada de manteiga de vaca. Rosa fixo

acenos de desespero ô velo tal como si tivera que sair decontado. Non puido por menos de lle decir.

- ¿Pero ti vas estar asina tod'a noite?

- Muller caía, ti que sabes d'estas cousas. Si me vestín é por ter aforrado iste traballo pra mañán.

- ¡O diaño nunca me leve si n-estás tolo de romate!... ¡mira que ter qu'estare toda a noite de pé e moito que se lle diga!

- Non, muller, non t'afflixas, que penso tum-barm'un pouco enriba das mantas.

- Boeno ho!, por min fai o que que queiras ¡Xesús me valla s'algo ch'hei decirl!

- ¿Sabes o qu'estou pensando?

- ¿E que?

- Que millor será que férvál-a auga e lla votes ás sopas. pois eso terás adiantado!

Ela asina o fixo e com'aquel que se resiñ'a todo. Chinto repantigouse ben n-un taburete e sin mais engadir escomezou a larpar nas sopas.

- ¡Pro ti non dixeches queran pro almorzo de mañán?

- Craro, pro xa ves, como din por ahí que traballo feito non corre présa...

- Virxen Santa do Corpiño! ¡Imposible de todo imposible qu'estés ben da testa!

- Boh, lerias, lerias! O millor que podes facer é irte deitar, pois eu vou aparexar á besta.

Rosa despois de se despedir de Chinto e de rogarlle qu'andivera con moito fino na vila, xa que n-ela non hai mais que un fato de pillos, marchouse facendo dengues e fixas do seu home. Este aparelou como puido a égoa, sacouna fora da casa e quedou maxinando pro seu chaleque. E mais poida ser que millor me fora cablear n-ela pois com'ha d'estar conxiña podo votar ainda unha sornete, e, d'esa maneira, cando comence a crarexar o día, poñereime en marcha. Tal dito tal feito. Montou na besta e quedouse dormido. Como o bon do animá era mansiño de por sí y-el non se movera, o caso foi qu'ás sete da mañán inda estaban na mesma postura y-eso qu'o día

orarexab'entonces ás catro e media. Era día de San Lázaro y a xente qu'iba pra misa ó velo asina non puido por menos de se chegar a el por sí ll'iba mal ou estaba morto. Ó despertare e verse d'aquel xeito deulle tanta vergoña que sin decir nada arreou á besta e fuxiu pol-a corredoira enriba. Com'a sua muller s'enterase do asunto dispois de se rir ó primeiro, comenzou a chorare temendo qu'algo ll'había d'asucedere na vila pois era tan ilota e tan burrazán...

Mais, a pesar d'esos temores, mal como puido foi chegand'ó pobo. Tan presto s'alcontrou n-el foise dreito a unha taberna pra deixal-a besta entramentras percorri'as rúas e mercab'os cachibaches que lle facían falla. Ó pasar por unha das millores rúas quedous'admirado ant'unha botica. Moito lle chamou a atenzón tanto pucheiro branco e repenicado. Entrou n-ela e sen decir unha verba quedouse fitando pra todol-os cornellos da tenda. O boticario ó velo d'aquel xeito perguntoulle:

- Bon señor. ¿E vostede que desexa?

- Eu, señor, desexaba unha cousa que non vexo por ningures.

- Tal vez poida ser que vostede non vexa e noustante habela na casa. ¿Que é o que quería?

- Pois, como dicen que nas boticas hai de todo y-eu teño moita necesidade d'un arado de ferro, andaba fitando por velo.

- Señor, vostede debe ser parvo ou ilota. ¿Cómo vai haber arados n-unha farmacia?... ¡Fúxam'o demo!, váiase con esas andrómenas a outro lado qu'eu non ll'estou pra perdello tempo.

Ant'aquel estroncio Chinto frunceo o entreolio e fitando d'esguello saíu da botica sin decir bós días e todo corrido y-avergoñado. Rosmando pol-o baixo foi botando sapos e cobras do boticario.

Sin ollar pr'atrás seguiu camiñando pol-a mesma rúa y-ó romate d'ela topou cunha tenda na que vendían roupa feita, ferro vello, camas, louzas y-outras cousas sempre útiles pra unha casa. Parouse ollando pr'o escaparate. Como xa levar'alí un bon anaco de tempo e non entraba dentro salíull'unha muller facendo gabanzas d'í bondade d'aquelas argalladas asina como da sua dura e pouco prezo. Chinto respondeulle que non precisaba nada,

pois inda se lembraba do boticario, pro que lle quería facer unha pregunta sóbor d'unha cousa qu'alí ollaba.

- Diga, peisano, qu'eu lle sacarei presto esa dúbida.

- Pois como queira qu'a miña muller é un tanto preguiceira e folgazana recela moito fregal-os cacharros da mantenza. Mais com'eu ollara esos pratos tan brancos (os de louza) cavilei pra min que non faría falla laval-os nunca e...

- Pro vostede como pode cocevir somellante cousa?

- Ó velos tan brancos...

- Pero home de Deus, vostede está tolo .. ¡Miña xoya...!

E ríndose deixouno prantado e corrido da sua ñoranza Chinto cansado xa de sufrir tanta entrequencia d'aquela xente marchou as argalladas e dispois de xantar algo pra facere camiño, púxose n-el cara o seu lar. Ó chegar á casa e velo a sua muller sano, selvo e con tanto cachivache como mercara non cabía en sí de ledicia. Perguntoulle logo como lle fora ó qu'el cheo de carraxe respondeu:

- ¡Com'o demo! ¡Non volvo mais á vila anque m'escalden!

E logo, home, ¿qué che pasou? ¿Bulráronse de ti? ¿Fixéronch'algunha trasgada?

Chinto contoulle logo o que lle sucedera co boticario e coa muller dos pratos brancos. Ela non se puido por menos de se rir d'aquelas ñocentadas e logo con verbas melosiñas y-aloumiñantes tratou de darlle consello pra que d'alí en adiante non fora o faimerire de todos. Entón Chinto, surrindo con esa cachaza bulrona dos nosos labregos, escramou:

- Non sexas nunca bobiña, Rosa. Eles teñen crido que se riron de min por parvo y-eu bulreime d'eles por tomarme pol-o que non son. Ademais ¿quén lles manda ser curiosos e preguntarm'o que desexaba?, pois mentras que eu non pidira ¿qué tiñan eles qu'oferecerme? ¡Asina adeprenden pr'outra vez! Algús van moi ledos por lán e saien trasquilados. Dende aquel día tod'a gabanza que tiña Chinto de parvo perdeuna y-hoxe disfruta n-aldeia loubanza de bon labrego y-avisgado.

XOSÉ VÁQUEZ LÓPEZ

Lugo.

Este número foi revisado pol-a censura

A LINGUAXE SINGULAR

CREEMOS que ten toda a razón Xosé Plá cando afirma que a existencia d'unha prosa normal e unha señal clarísima do progreso e da maturidade literaria d'un idioma. Un idioma, cando inda non ten chegado a un grado suficiente de formación, pode xa ter grandes escritores xeniaes; pero non pode ter unha literatura no verdadeiro senso d'esta verba. A calidade d'unha literatura a dan, non uns cantos xenios que formen como outas montañas isoladas, sinon un conxunto d'escriitores de talento que empregan unha lingua literaria en certa maneira impersoal. Sin duda os escritores xeniaes teñen unha grande influencia na formación literaria d'un idioma. Pero o idioma non está constituído hasta que chega a formas comuns, d'uso corrente entre os escriitores.

Todo idioma evolucionado, ao facerse apto para as múltiples necesidades d'expresión, tende a adequirir un mesmo aspecto na pluma dos diversos escriitores. Namentras que no primeiro periodo d'unha lingua cada escritor em-

prega un idioma literario propio que él tivo que se fabricar, nos periodos mais avanzados o idioma é idéntico nos escriitores normales, e namais varían as condicións d'estilo. A lingua, xe persoalísima dos escriitores primitivos impersoaliza-se gradualmente. Os escriitores posteriores atopan un instrumento xa formado, unha facualista e esto dálles resolto moitos problemas d'expresión que os escriitores primitivos tiveron que resolver eles mesmos e, naturalmente, d'unha maneira singular en cada un.

Cando o idioma chegou a un grado considerable de formación, inda comprobamos a existencia d'alguns escriitores persoales, singulares, non xa solamente no estilo, sinon tamén na lingua. N'este punto, parecenos necesario o distinguir, en efecto, lingua e estilo. A lingua é a materia idiomática que o escritor manipula; o estilo é o resultado d'esta manipulación. Por eso nosoutros atoparíamos perfecta a definición que fixo Xosé Plá da normalidade literaria, si a expresión «estilo impersoal» fose substituída pol-a de «linguaxe impersoal». E así teríamos: «O que se chama a normalidade literaria non é outra cousa sinon a existencia d'unha lingua impersoal n'un núcleo lingüístico determinado».

A. ROVIRA I VIRGILI

(De «La Publicitat» de Barcelona)

DESÉASE ADEQUIRIR

un Dicionario gallego por Valladares ou trócase por tomo I da Historia de Galicia por Murguía

Dirixirse a R. A. Irmandade da Fala
REAL, 36-1.º -- A CRUÑA

Enerxicamente co'a enerxia que corresponde a calidade denigrante do feito manifestamos a nosa protesta o acordo da Academia gallega de facer por concurso o moimento a Curros. Tendo como temos un escultor da talla inmensa de Asorey tan identificado co'a terra ninguén como él pode interpretar exaitamente a personalidade do autor de «Aires da miña terra».

El debe ser quen faga o moimento e a il sin mais vacilaciós debeselle encargar na seguridade mais ausoluta de que poñerá no empeño toda a sua capacidade creadora e galega.

O Instituto Histórico do Minho DOUS ACTOS GALEGOS

Co gallo da celebración da xuntanza xeneral da Irmandade da Fala e nomeamento do novo Consello directivo, o Sr. Julio de Lemus, segredario do Instituto Histórico do Minho, oficiou ao membro d'aquela Institución portuguesa, noso irmán Leandro Carré, para que na súa representación ao novo Consello eleito o aprezo e simpatía vivísimos do Instituto Histórico do Minho para a nosa Irmandade e o interés e cariño con que sigue a obra realizada con persistencia inquebrantábele en ben da nosa Terra.

O Instituto Histórico do Minho que constantemente está dando mostras do seu amor a Galicia, xa acollendo no seu seo a distintos escritores galegos ou ben celebrando honrosos actos galeguistas como aquela memorábele velada adicada á nosa Rosalía, faise acreedor unha vez mais ao cariño e simpatía de todos os galegos con esta súa delicada atenzón para co novo Consello da nosa Irmandade que de todo corazón agradecemos.

Irmandade da Fala

Xuntanza xeneral ordinaria

O día 17 do derradeiro Abril celebrouse a xuntanza regramentaria da Irmandade, Cruñesa para a renovación do Concello e aprobación de contas.

Despeis de dar conta o Conselleiro 1.º da xestión realizada no derradeiro exercicio e do estado económico da Sociedade, acordouse por unanimidade a reelección de todo o Concello, e designándose para a Dirección de A NOSA TERRA o irmán Francisco Abelaira.

O 5 do pasado abril representouse no Tamberlick de Vigo a famosa comedia do noso querido irmán Leandro Carré «O pecado alleo». A prensa d'aquela cidade falounos do ben representada que foi a obra e do moito que gustou ao público vigués que concurriu en gran cantidade a ver a representación.

Cando o seu estreno na Cruña pol-a Escola Náutica galega da nosa Irmandade temos falado do que é a obra de Carré que anda impresa pol-as librerías. Teríamos hoxe que repetir o mesmo. Abonda dicir que é do millor que temos no noso teatro e unha das mais felices produccions do noso irmán, Celebramos fondamente que teña sido dada a coñecer en Vigo, que o público e a prensa reconosce a importancia da obra e fora do seu agrado motivo de mais para que enviemos ao querido irmán o noso mais cordial parabén pol-o éxito conquirido.

Coincidindo coa representación á que asistiu o autor, pronunciou Carré unha conferencia no Ateneo falando da personalidade de Cabanillas e Cotarelo os dous representantes do idioma Galego na Española. Estudou con gran cariño a obra dos dous académicos n-unhas cartillas en galego que mereceron longos oprausos e gabanzas dos concurrentes ao aito. Falou tamén da literatura galega, do noso idioma e da personalidade de Galicia en todos os aspectos.

Un fermoso aito que temos de agradecer a Carré e o primeiro según frase do Sr. Garra presidente do Ateneo, d'un cursillo de conferencias en galego que alí vanse a celebrar cousa que nos aleda fondamente.

M E R Q U E V O S T E D E
SÍNTESI XEOGRÁFICA DE GALICIA
 P O R
R a m ó n O t e r o P e d r a y o

Seminario de Estudos Galegos

ESTA benemerita e patriótica institución que de xeito tan formidabre e conscente ben realizando unha xurdia laboura de exaltación da cultura galega celebrou nos días 23 24 e 25 de Abril a súa terceira xuntanza xeneral á que concorriron a demais dos socios residentes en Compostela moitos de outras vilas galegas.

Celebrou con tal motivo diversos aitos culturais dinos de fonda gabanza que veñen a ser novos loureiros que engadir ao seu longo historial. Fixeron o seu ingreso no Seminario algúns novos socios entre eles o actual presidente da academia e gabado poeta D. Eladio Rodríguez González.

O sábado 23 celebrouse o primeiro aito a cárego da seición de Cencias que consistiu n'un discurso pol-o Dr. Luis Iglesias e lectura varios traballos pol-os señores D. Cruz Gallástegui encol de «Caracteres hereditarios de los maices gallegos», D. Ramón Sobrino acerca do tema «Contribución al estudio de las insculturas rupestres gallegas» e D. José Gómez (Zenitrám) sobor «La personalidad del P. Merino en el estudio de la botánica gallega».

O día 24 foi a seición de Lectura a encargados aitos celebrados n'ese día que foron: Ingreso de D. Eladio Rodríguez, e discurso do Sr. Cabeza de León pol-a mañan e pol-a tarde sesión adicada á prosa galega na que pronunciou unhas verbas o Sr. Cotarelo Valledor e leron prosas galegas Castelao, Dieste, Magariños, Filgueira Valverde, Correa Calderón, Cabanillas, Villar Ponte e Lousada Dieguéz.

O 25, derradeiro día, a seición de Historia organizou outro aito no que o falou Sr. Cabeza de León, e o Sr. Pedro Boo Pita falou de «Documentos para la historia de Monforte», D. J. Ramón Castro López encol de «Notas de Arqueología Monfortina» e Alfonso Hervella Courel do «Romanceiro galego».

Os nosos leitores poden xusgar pol-os temas e pol-a calidade de señores que tomaron parte nos aitos a importancia grande que estes tiveron.

Pol-a nosa parte ollamos con fondo agarimo á autuación exemprar do benemerito Seminario e tomamos parte cordialísima en estes aitos que son unha proba da súa patriótica laboura meresciente dos mais calurosos aprausos e de axuda por parte de quens arelan o froecimento da nosa cultura. E ao facer esta breve reseña dos aitos celebrados enviamos ao Seminario, con quen nos unen estreitos lazos de comunión, a nosa cordial embora pol-o éxito conquerido.

LECTURAS

AS NOVELAS «LAR»

ESCRITO NA NÉBOA.

R. OTERO PEDRAYO.

Si cada número de «Lar» constituíe un éxito, o correspondente ao mes de Abril acrescenta aquela impresión de feito verdadeiramente grande.

Pubrica unha noveliña, unha narración do formidabre escritor galego Ramón Otero Pedrayo. A bonda decir seu nome para se decatar de que como obra súa tén que ser algo extraordinario que chame a atención.

E así é. En esa prosa filosófica onde cada párrafo é un pensamento, unha ouservación elevada, con que Otero Pedrayo nos enmeiga en toda a súa produción vastísima, ven «Escrito na néboa» que pol-a súa outa calidade literaria constituíe unha das mellores producións en prosa galega que poseemos. A pena é que non sexa mais longa. Si nós xa fñamos de Otero Pedrayo o conceito de ser un dos nosos mellores prosistas, en cada escrito que nos amostra e o fai con unha frecuencia realmente extraordinaria afirmamonos mais en il á par que nos entusiasmamos coa súa lectura, Unha lectura suave, doce, onde non sabe un que ademirar mais si a galanura do escritor ou a grandiza do filósofo, do pensador cristaiño, craramente comprensible.

Non deixe de mercar

COUSAS por CASTELAO

Prezo CATRO pesetas

«Escrito na neboa» non pode como outros libros lêrse unha vegada e abandoal-a. Hase de lêrse unha e outra vegada atopando sempre n'el un pensamento novo un concepto que na primeira lectura pasamos por alto sin lle dar a gran importancia que teñen cada párrafo das producións do ilustre e cultísimo cadeirático ourensán.

Cheos de ledicia e á lixeira pero reflexando á admiración que nos embarga despois a lectura do derradeiro número de «LAR» enviamos a Editorial e a Otero Pedrayo a expresión máis cordial do noso entusiasmo.

ARA y CANTA
BADAJOZ

UNHA revista agraria que comenza a publicarse en Badajoz en defensa do agrarismo extremeño. Chega o primeiro número a visitarnos con orixinas de intrés. Agradecemos a súa visita á que correspondemos co noso boletín e dexéxandolle longa vida.

ARDENCIAS
d. LUGRIS FREIRE

UN novo libro galego e xa ván varios nos catro meses que levamos de ano. O que hoxe motiva estas liñas é un libro de versos, de versos barudos, mozos, saídos do estro poético do vello loitador nas cousas de Galicia D. Manuel LUGRIS FREIRE. O seu nome, coñecido e admirado en toda Galicia pol-a súa grande e escollida produción teatral á que deu obras que como Mareiras, Minia, A Ponte, Estadeña, O Pazo ocupan honroso e prefronte lugar na nosa dramática; pol-os seus contos que andan en centos de revistas; pol-a súa colaboración en galego encol de problemas de Galicia; pol-a campaña en conferencias e mítins despertando as arelas galeguistas no noso pobo; pol-a súa admirada gramática recente-

mente publicada con beneplácito da crítica, obra que ven encher unha necesidade fai tempo sentida, veu a recibir agora unha nova mostra admirativa en este libro de versos onde se revela para quen non o coñecía n-este aspecto como un poeta de corpo enteiro dino de figurar como tal na ringleira de poetas galegos.

Nós coñeciamos xa das súas dotes n-ese aspecto por outros dous libros de versos fai anos publicados, «Noitebras» e «Soidades», e pol-os que a colección semanal Terra a Nosa, xa desaparecida nos dera n'un número co rubro de «Versos de loita». Mais aínda así, a nós mesmos «Ardencias» prodúxonos sorpresa. Unha sorpresa de admiración fonda e sentida hacia quen cumpridos xa os sesenta anos quere demostrarnos de xeito irrefutable que a súa aición non deixou mácula nin sinal no seu espírito sempre mozo, e rebelde.

E rebeldes e mozos, ademais de exquisitos e doces, son os versos de «Ardencias».

Unha vida longa consagrada por enteiro á loita pol-as cousas galegas na súa máis exalta e xusta expresión, danos uns versos admirables que son para nós como as frores de que botariamos man para coronar merescidamente unha vida exemprar de traballo, constancia e patriotismo. Este é o significado que para nós ten «Ardencias» e coídamos que nada máis restanos que dicir de tan meritorio libro cuí lectura deixounos na alma deixos de ledicia mocidade e agarimo para o seu autor.

«Ardencias» no seu andar pol-as mans de quenes viven ao tanto da nosa literatura surtiría os mesmos efectos que en nós e D. Manuel escoitará verbas de aprauso e felicitacións que nós, con todo amor, unimos as nosas máis querendosas e máis ateigadas de cordialidade e admiración.

Imprenta LAR. Real, 36 - 1º. A Cruña

LEA VOSTEDE
A REVISTA
MENSUAL

NÓS

BOLETIN DA
CULTURA
GALEGA